

Resen položaj na Češkem

Nemiri na Češkem v neoški luči

Odkar se je začela sedanja vojna in se je polastila Nemčija dela Poljske z ognjem ter mečem, tiščijo v češko-moravskem pokroviteljstvu ali protektoratu v ospredje resni nemiri čeških narodnjakov. Nprestano se ponavljajoči krvavi spopadi so dosegli v zadnjem času tak višek, da jih ni mogla več pokriti s plaščem molka Nemčija, ampak je izdala par uradnih obvestil o resnih dogodkih, kojih pozorišče je bila predvsem Praga in še druga večja mesta.

Nemško uradno poročilo prizna, da so zakrivali nemire in obračunavanja z nemškimi predstavniki oblasti slušatelji čeških visokih šol. Kot kazni za povzročanje spopadov je nemška oblast zaprla češke visoke šole za dobo treh let. V Pragi in drugih mestih je bilo ustreljenih 12 Čehov, večje število pa zaprtih. Med ustreljenimi sta dva češka policijska častnika. Kot vzrok za tako oster nastop navaja nemška oblast vojno stanje, v katerem je Nemčija, in napadalna dejanja Čehov proti osebam nemške narodnosti, ki so se končala s smrtnim izidom.

Nemška oblast je v večini protektorata razglasila preki sod.

Angleži o dogodkih v Pragi

Angleško poročilo o dogodkih na Češkem pravi: Že od 28. oktobra, na dan obletnice češke samostojnosti, ko je prišlo v mnogih mestih na Češkem in Moravskem do krvavih spopadov, je vzpostavljala nemška policija z ostrimi protiukrepi red, ker je zavladovalo v vsem protektoratu vznemirljivo vzdušje. Povsod so bile čete nemške policije (Gestapo) in napadalnih (SS) oddelkov ojačene.

Po neuspehi komediji v Münchenu dne 8. novembra na Hitlerja in njegove najzvestejše je bilo zaprtih mnogo Čehov. Dne 15. novembra je prišlo v Pragi do dijaških nemirov radi tega, ker je Nemčija zahtevala od Češke, naj vlada protektorata izjavi, da je v vojnem stanju z Anglijo ter Francijo kot odgovor na snovanje češke armade v Franciji.

Dijaštvo se je zbiralo pred starim magistratom, kjer se nahaja spominska plošča »Neznanemu junaku«. Iz množice je bilo slišati klice »Živela svobodna Češkoslovaška!« Nemške oblasti so pozvale praško policijo, da kar najodločneje razžene manifestante in da prepreči v Pragi vsako sumljivo zbiranje. Policija je nastopila,

na nemško blodečo mino in se potopila v najkrajšem času. Ladja je bila na potu iz Amsterdamu v osrednjo Ameriko in holandsko Indijo. Na ladji je bilo okrog 400 ljudi. Po prvih poročilih je izgubilo življenje ob sami eksploziji 140 ljudi in med temi tudi kapitan ladje. Ranjenih je bilo okrog 90 ljudi. Potapljajočemu parniku so takoj priplule na pomoč razne ladje, katere so prepeljale rešene potnike na angleško obalo. Število rešenih znaša 230 odraslih in 15 dojenčkov. Ranjence in med temi otroke izpod deset let, so oddali v londonske bolnišnice. Več rešenih potnikov trdi, da je bil »Simon Bolivar« torpediran.

toda očitali so ji, da ni dovolj ostra in zato so bili poklicani na ulico nemški policijski oddelki.

Nemci so razširili izredno strogi zakon o zaščiti države in koristi nemškega naroda na vse ozemlje protektorata.

Po tem razglasu je znatno ojačena nemška policija 17. novembra v noči zaprla do 2000 dijakov in dijakinj. Ob priliki tako številnih ar-tacij je prišlo do hudih in krvavih spopadov. Nekaj sto dijakov je pozneje policija izpustila, a večina je ostala v zaporih in bo odpeljana najbrž v koncentracijska taborišča, v kolikor ne bo postavljena pred nemška nagla sodišča.

Devet dijakov, o katerih pravijo nemške oblasti, da je bilo dokazano njihovo protinemško rovarjenje, je bilo 17. novembra ustreljenih. Istočasno je pričela tudi stroga preiskava pri praški policiji in je bila aretirana cela vrsta stražnikov, podčastnikov in častnikov. Nekateri so bili postavljeni pred naglo sodišče. Zatrjujejo, da jih je bilo nekaj že postreljenih. Preiskave se vršijo tudi med praškim meščanstvom in po deželi. Pričakujejo se aretacije nadalj-

Kaj pravijo odgovorni činitelji?

Angleški mornariški minister o zboljšanju položaja za zaveznike

Angleški mornariški minister Churchill je imel po radiu govor, v katerem je naglasil, da se je v desetih tednih vojne obrnil položaj v vidno korist zaveznikov. G. minister je rekel dalje, da je čas najboljši zaveznik Velike Britanije in Francije. Ako prebijeta zimo brez večjih pretresljajev, bo dobljen že prvi del te vojne. Spomladi bo položaj še neprimerno ugodnejši. Pri tem pa ne smemo tudi pozabiti, da se je od začetka vojne marsikaj spremenilo v našo korist. Italija, za katero smo se bali, da bo stopila na stran naših sovražnikov, je ostala nepristranska in se vedno bolj vrača k prijateljstvu z Veliko Britanijo. Med nami in Japonsko niso nastali nobeni novi spori. Turčija se je zvezala z zavezniki z vojaško pogodbo. Vlada sovjetske Rusije je pa s svojim posegom zaprla

njih zastopnikov češkega narodnega življenja.

Praga je zadnje dni kakor izumrla. Gledališča in kinematografi so prazni. Ljudje se držijo doma. Predsednik Hacha, ki se nahaja v Lanech, in že nekaj časa boleha, je hudo obolel, da se bojuje za njegovo življenje. Glede predsednika Hache je objavila londonska radijska postaja 18. novembra, da je interniran ali priprt, ker ni hotel podpisati nekaterih ukrepov, katere mu je predložila nemška oblast.

Londonski radio od 19. novembra je poročal, da so aretirali Nemci ta dan v Pragi in drugih čeških mestih nad 50.000 Čehov in so jih mnogo že odpravili v zloglasno rajhovsko koncentracijsko taborišče Buchenwald.

Nemci delajo na to, da pride na Češkem do spremembe vlade, katero bi naj podpisala češka fašistična skupina.

Z ozirom na dogodke na Češkem in Moravskem so vsa češka poslaništva in konzulati v Angliji, Franciji, Ameriki in še drugih državah, ki ne priznavajo zasedbe Češke po Nemčiji, razobesili v znak žalosti zastave na pol droga. V vseh teh državah vlada silno razburjenje in časopisje ostro obsoja postopanje nemških oblasti s Čehi.

Nemčiji za vselej pot proti vzhodu in severu. Združene ameriške države nas podpirajo.

Churchill je zaključil svoj govor z besedami: »Ker so Rusi zaprli Nemcem pot na vzhod ter sever, ne je pričela Nemčija pripravljati za napad na dva stara kulturna naroda na zahodu, na Belgijo in Holandsko, ki naj bi sledili usodi Češkoslovaške ter Poljske. Nemški nacionalni socialisti sicer obljubljajo Belgiji in Holandiji, da nimajo takih namenov, toda njihovim obljubam ne more nihče več verjeti. Gotovo je le eno, da se bo usoda Belgije in Holandije rešila prav tako kakor usoda Avstrije, Češkoslovaške in Poljske, z zmago Velike Britanije in Francije. Ako nas premagajo, bo vse zasluženo in Združene ameriške države se bodo potem edine še lahko ponašale kot zadnji otok človečanske svobode, ako pa zmagamo mi, bo zasijala svoboda vsem.«

Iz raznih držav

V NAŠI DRŽAVI

Imenovani senatorji. S kraljevim ukazom je bilo imenovanih 37 novih senatorjev. Od Slovencev sta bila imenovana g. dr. Anton Korošec, bivši predsednik senata, in dr. Franc Kulovec, bivši senator, minister in poslanec. Z izvoljenimi štirimi senatorji imamo Slovenci sedaj šest zastopnikov v senatu.

V DRUGIH DRŽAVAH

Podkarpatske hoče k Rusiji. Podkarpatsko Ukrajino so po zasedbi Češke in Moravske po Nemcih po večini zasedli Madžari. Z zasedbo delov Poljske po Rusiji so ji pripadli vsi bivši poljski Ukrajinci. Radi zedinjenja Ukrajincev iz sovjetske Rusije in bivše Poljske se je razpredla med madžarskimi Ukrajinci širokopotezna propaganda za priključek k sovjetski

Rusiji. Mnogo Ukrajincev je že pobegnilo preko Karpatov, kjer so stopili v stike z uglednimi ukrajinskimi politiki sovjetske Rusije. Pričakujejo, da se bo iz zahodne Ukrajine začela dosledna akcija za priključitev podkarpatske Ukrajine k Rusiji.

Ves svet občuduje junaške Fince. Po zasedbi Poljske je Rusija kar pozobala tri baltičske države: Litvo, Letonsko ter Estonijo. Ni sicer teh držav zasedla ter jih priključila sovjetski zvezi, pač pa si je ustvarila v vseh treh pomorska, letalska in kopna oporišča, iz katerih vlada in gospodari nad vsem Baltikom pod pretvezo, da jo vežejo z baltičskimi državami nenapadalne pogodbe. Ko je pa hotela Rusija po navedenem receptu zagospodariti nad komaj štirimilijonsko Finsko, katere bi imela za sovjete največji pomen, ker je oddaljeno najvažnejše rusko pristanišče

Leningrad komaj 32 km od finske meje, je zadela na najbolj trd oreh. Finci so se začeli pogajati z Rusi in so bili pripravljeni sprejeti nekatere ruske zahteve, katere pa bi nikakor ne zmanjšale finske neodvisnosti. Finska bi odstopila Rusom par otokov in popravila mejo na severu, a je odločno odklonila s sovjeti nenapadljivo pogodbo in odstop takega ozemlja, s katerega bi Rusija prej ali slej lahko zavladala nad Finsko. Pogajanja med obema državama so se vlekla nad dva meseca, a so jih pred kratkim Finci prekinili, ne ozi-
raje se na rusko ogromno vojaško premoč. Rusi so zbrali ob finski meji 15 divizij, Finska pa ima pod orožjem 25 letnikov vojni obveznikov ter je spremenila vso Finsko v vojno taborišče. Kljub tisočeri in tisočeri premoči pa si Rusi ne upajo udariti z orožjem po Fincih in jih prisiliti k popustljivosti. Ves svet občuduje neustrašene Fince in je sedaj prepričan, da bi si ne bili upali Rusi podjarmiti nasilnim potom Litve, Letonske ter Estonske, ako bi se bile uprle sovjetskim zahtevam po zgledu Finske. Junaštvo pritlikave Finske, ki je samostojna komaj od leta 1917, pa razgalja pred svetom neudarnost in trhljost ogromne ruske armade, ki bi najbrž razpadla, ako bi prišlo do resničnega oboroženega spopada.

Nov položaj na Daljnem vzhodu. Angleška in francoska vlada sta sporočili po svojih poslanikih japonski vladi v Tokiu, da sta dali svojim vojaškim posadkam na severnem Kitajskem ukaz, da se takoj odstranijo. S to gesto, ki jo je vsa Japonska pozdravila z velikim navdušenjem, je ustvarjen čisto nov položaj za nadaljnji razvoj odnosov med Anglijo in Francijo na eni strani ter Japonsko na drugi strani. Izgleda, da je ta korak naperjen proti Rusiji, ker bo sedaj imela Japonska samo enega nasprotnika, in to so komunisti.

Japonci vdrlj na čisto novem mestu na Kitajsko. Japonci so se izkrcali čisto na novo v Pakhoju, 165 km vzhodno od francoske Indokine, v pokrajini Kvantung, in bodo začeli od tam nov vdor na Kitajsko. Glede najnovejšega japonskega vojnega pohoda proti Čangkajšekovi Kitajski zagotavlja japonska vlada uradno, da ni naperjen proti nobeni evropski velesili.

Rusi na straži ob finski meji

Po krščanskem svetu

Katoliško gledališče. Katoličani Zedinjenih držav Severne Amerike vodijo energičen boj zoper tri reči, ki danes najbolj kvarijo ljudi, osobito mladino, in te so: književnost, kino, gledališče. Njihov boj ni samo negativen, to je odklanjanje slabe knjige, pohujšajočega kina, kvarnega gledališča. Njihov boj je tudi pozitiven: ustvarjajo dobre knjige, poučen in spodbujajoč kino, duha in srce dvigajoče odrske igre. Kar se tiče katoliškega gledališča, je vse gibanje še v začetku razvoja, vendar pa je že rodilo lepe sadove. Vršila sta se že dva kongresa za katoliško gledališče. Prvi je bil leta 1937 v Čikagu, ki je dal pobudo za ustanovitev čim več katoliških gledaliških društev, ki se naj združijo v posebno zvezo. To se je zgodilo. Drugi kongres v juniju letošnjega leta v Washingtonu je mogel ugotoviti velik porast katoliških gledaliških društev, ki so včlanjena v osrednji zvezi v Washingtonu. Ta kongres je tudi predlagal razna sredstva za razvoj in razmah tega velekoristnega gibanja: ustanovitev knjižarne za novo katoliško gledališko književnost, prirejanje vzornih gledaliških predstav, nagrade za dobra odrska dela, podpiranje nadarjenih pisateljev in pesnikov. Gibanje ima svoj strokovni list, ki izhaja pod naslovom »Katoliško gledališče« vsak mesec. Nedavno je list objavil lep članek, ki ga tako zaključuje: »Katoliško gledališče ni nobena novost v Cerkvah, marveč je samo ena izmed porab njenih večnih nauk za svet pozornice. Ozka zveza med pozornico in Cerkvijo ima svoj izvir v samem Kristusovem življenju. Saj je vse njegovo bivanje na zemlji, od angelske pesmi v Betlehemu do njegovega tragičnega konca na križu, bilo nekaka drama silne moči. Po pravici se je v Washingtonu ugotovilo, da katoliško gledališko gibanje ni samo nadaljevanje cerkvenih izročil, marveč da ima nalogo, da poposvetnjačeno gledališče Amerike dvigne z njegovega današnjega moralnega in

umetniškega padca.« Ameriški katoličani nam dajejo pobudo in zgled, da tudi mi storimo na tem važnem področju svojo dolžnost.

Otroci za misijone. Misijonska ideja vedno bolj prodira med katoliško ljudstvo. Kristjani se vedno bolj zavedajo svoje naloge, ki jo je ukazal sam božji Zveličar. Misijonarski poklici se množijo med vsemi narodi. Verniki vedno bolj uvidevajo, da morajo misijonstvo podpirati z molitvami, dobrimi deli in z gmotnimi darovi za velike potrebe misijonskih krajev. Tudi šolski otroci vstopajo v vrste tistih, ki podpirajo misijonstvo. To delajo zlasti z nabiranjem markic, staniola in drugih reči, pa tudi z nabiranjem denarnih prispevkov. V tem so dosegli prvenstvo francoski otroci. Leta 1938 so nabrali v blagu in denarju 34.000.000 frankov, za 10 milijonov frankov več kot v letu 1937. Lep zgled slovenski mladini!

Dečki evharistični kongres. Letos se je vršil, kakor je poročal vatikanski list »Osservatore Romano«, v Mehiki (v mestu Santiago di Cuautha) evharistični kongres svoje vrste. Otroški kongres je bil, otroci pod 14 leti so ga pripravili, priredili in vodili. Vsak dan je bila slovesna sv. maša s skupnim petjem otrok in s sv. obhajilom. Tudi na prireditvah izven cerkve so nastopili otroci kot govorniki in predavatelji. Tako je 13 letni deček Juri Alvaréz govoril o predmetu »Evharistija in otroci«, devetletni Jezus Perez Vargas pa je govoril o »Pripravi otroka za cerkveni apostolat«. Kongres je potekel v največjem redu, otroci so se z največjim veseljem in z globoko resnostjo udeležili vseh prireditev, ki so napravile najboljši vtis.

Ali si že obnovil naročnino?

„Slov. Gospodar“ stane:
za vse leto 32 din, za pol leta 16 din, za četrt leta 9 din.

Holandci so se zavarovali napram nemškemu vpadu s poplavljenjem ogroženih pokrajin. Na sliki vidimo holandske mlinske na veter, ki štrlijo iznad vode visoko v zrak

Francoski vojaki čitajo pisma na zapadnem bojišču